

Amasya sağlık yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri

Gülay BİNGÖL (**), Ayşen DEMİR (*)

ÖZET

Giriş: Bu araştırma Amasya Sağlık Yüksek Okulu ebelik ve hemşirelik programı öğrencilerinin iletişim becerilerine ilişkin algılarının ne düzeyde olduğunu belirlemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmada bazı değişkenlere göre iletişim becerisi algılarının anlamlı bir farklılık yaratıp yaratmadığı da araştırılmıştır.

Gereç ve Yöntem: Çalışmanın örneklemini 232 öğrenci oluşturmuştur. Araştırmada iletişim becerisi algılarına ilişkin veriler Korkut (1997) tarafından geliştirilen üniversite öğrencileri üzerinde daha sonra geçerliği ve güvenilirliği yapılan "İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)" ve öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" ile toplanmıştır. Verileri SPSS 11.5 istatistik programında değerlendirilmiş, verilerin analizinde; frekans, Kruskal-Wallis H (KW), Mann-Whitney U (U) testleri kullanılmıştır. İstatistik analizlerde anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak seçilmiştir.

Bulgular: Amasya Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerisi algılarının oldukça yüksek olduğunu göstermiştir (X:101,69).

Sonuç: Araştırmada devam edilen bölüm ve öğrencilerin akademik başarı düzeyi ile iletişim becerilerine ilişkin algıları arasında anlamlı ilişki bulunurken, diğer değişkenlerin iletişim becerisi algısı üzerinde anlamlı farklılıklar oluşturmadığı saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Hemşirelik öğrencileri, ebelik öğrencileri, iletişim becerileri düzeyi,

İletişime yönelik birçok tanım yapılmıştır. Eğitim terimleri sözlüğünde iletişim; bir düşüncenin, bir duygunun yüz anlatımı, el, kol ve baş hareketleri, konuşma yoluyla ya da yazı, telefon, radyo, televizyon gibi bildirişim araç ve gereçlerinden yararlanarak, bir kimseden başka bir kimseye iletimi olarak tanımlanmaktadır (1). Andersen iletişimi,

SUMMARY

Communication skills of students of Amasya medical vocational school

Introduction: This search was carried out what the senses of communication skills of midwifery and nursing profession students of Amasya Medical Vocational School are. Whether the senses of communication skills created a noteworthy difference according to some variancer was also searched.

Materials and Methods: The sample of the search was composed of 232 students. The data related to the search of serves of communication skills was gathered by "Personel Information Form" which was prepared by Korkut to find out the demographic features of the students and "The Scale of Evaluation of Communication Skills" which was prepared by the researcher (1997) and then whose validity and reliability was proved on college student. The data was evaluated by SPSS 11.5 statistics programme. In the analysis of the data; frequency, Kruskal-Wallis (KW), Man Whitney U testi, were used. Significance level was chosen as $p < 0.05$.

Implications: It demonstrated that the senses of communication skills of students of Amasya Medical Vocational School were quite high. (X:101,69)

Conclusion: While here was a noteworthy relationship between the department that is studied and the level of academic succes, it was found out that other variannces did not compose any differences upon the senses of communication skills.

Key words: Students of nursery profession, students od midwifery, the level of communication level

anlama olarak görmüş, "bizim başkalarım, başkalarının da bizi anlamalarına yarayan bir süreç", olarak tanımlamıştır (2). Baskın ve Craig'e göre iletişim, mesajların anlamlarına erişilmesi amacıyla değiştirilmesi olarak tanımlamışlardır. Başka bir deyişle iletişim, kaynak (mesajı veren) ve hedef (mesajı alan) arasında davranış değişikliği oluştur-

Geliş tarihi: 01.07.2011

Kabul tarihi: 10.10.2011

Amasya Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Mezun Öğrencisi*; Amasya Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğretim Görevlisi**

mak amacıyla bilgi, fikir, tutum, duygu ve becerilerin anlamlarının paylaşılması için gerekli etkileşim sürecidir (1).

Kişilerarası ilişkiler iletişim yoluyla sürdürülmektedir. Bu ilişkilerde bireyin kendisini ifade ediş tarzıyla ilgili olarak kullandığı beceri, ilişki kurduğu kişinin duygu, düşünce ve en sonunda da davranış ve hareketlerini etkileyebilmektedir (3). İletişim becerileri, pek çok beceri için temel oluşturmakta ve sözel olan ve sözel olmayan mesajlara duyarlılık, etkili olarak dinleme ve etkili olarak tepki verme biçiminde özetlenebilmektedir (4). Özer'e göre iletişim becerisi, kişiden, karşı karşıya kaldığı olayla ilgili, olası bakış açılarını ve tanımlamaları araştırmayı, soruşturmayı ve bütünlendirmeyi içerir. Bu beceriyi kazanmış birisi, kendisine yöneltilen bir uyarı, eleştiri veya şikâyet karşısında, tek açı yerine çok açıdan anlam verme yeteneğine sahip olabilecektir (5).

Kişilerarası etkileşimin temelini oluşturan iletişimin her insanın yaşamında önemli bir yeri vardır. Çünkü insanlar duygu ve düşüncelerini iletişim yoluyla paylaşarak mutlu olma ve çevrelerindeki bireylerin mutluluklarına katkıda bulunma olanağı elde ederler. İnsan ve insana yardımcı esas alan meslek sahiplerinin başarıları da onların iletişim becerilerine bağlıdır. Hemşirelik ve ebelik meslekleri bireylerle yoğun iletişimde bulunan ve doğrudan insanlara hizmet veren yardım edici mesleklerdir. İnsanlarla sık ilişkide bulunabilecek kişilerin, ya da yoğun insan ilişkilerinin bulunduğu meslek gruplarında çalışan kişilerin iletişim tekniklerini çok iyi bilmesi ve etkili kullanabilmesi gerekmektedir. Bu nedenle iletişim, bir insanın teknik olarak bilmesi ve becerilerini iyi geliştirmesi gereken bir araçtır (6).

İletişimin önemi hastalıkta başkalarına bağımlılık durumunun yaşanması nedeniyle hasta açısından da artar. Bu durumda hastanın bakım ve tedavisi ile yükümlü olan doktorluk hemşirelik, ebelik gibi sağlık mesleği üyelerine, iletişime uygun çevrenin oluşturulması ve hasta ile etkili iletişimin kurulma-

sında önemli sorumluluklar düşmektedir (7). Sağlık ile ilgili meslekler basit bir tanımlama ile insan ilişkisi içinde sürdürülen uygulama alanıdır (8). Bu nedenle gerek ebelik gerekse hemşirelik mesleğini icra edecek bireylerin iletişim becerileri düzeylerinin yüksek olması gerektiğini söylemek mümkündür.

Sağlıklı/hasta bireyle kurulan kişilerarası ilişkilerin, hemşirelerin elindeki önemli bir tedavi aracı olduğunu ve hastalığın gidişini etkilediğini ve bu ilişkinin "ağrı tedavisinde morfin kullanılması kadar önemli ve yararlı olabileceğini veya tam aksine açık bir yaraya toz ve tuz serpmeye benzer biçimde kullanılabileceğini" belirtmektedir (9,10). Yapılan çalışmalar, hemşirelerin etkili kişilerarası ilişkiler ve iletişim becerisi geliştirmesinin hastalar üzerinde olumlu etkiler (hizmetten memnuniyetin artması, hastalık ve tedaviye uyum, iyileşmeye motivasyonun artması) yarattığını göstermektedir (11).

Hemşirelik ve ebelik uygulamasının kalitesinin yükseltilmesinin, öncelikle etkili iletişim kurulmasıyla mümkün olabileceği bilinmektedir. Yüksek duygusal zekâyâ sahip ebe/hemşirelerin yetiştirilmesinde eğitimi süreci çok büyük bir yer taşımaktadır. Bu açıdan bakıldığında insan ilişkilerinin son derece önemli olduğu ebelik/hemşirelik mesleğini seçen öğrencilerin henüz mesleğe atılmadan eğitimleri sürerken hemşirelik eğitim programlarının iletişim becerilerini geliştirecek şekilde düzenlenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Böylece duygularını tanıyan, yöneten, kendini motive edebilen, ilişkilerini kontrol edebilen dolayısı ile sorunlarıyla etkin bas edebilen, çevresi ile anlamlı ilişkiler kurabilen, kendisini gerçekleştirebilen ebe/ hemşirelerin hem kendi ruh sağlıklarını koruyabilecekleri hem de hastalara bakım verirken bu becerileri kullanarak ve öğreterek toplumun ruh sağlığını korumaya katkıda bulunabilecekleri düşünülmektedir (12).

Bu araştırma ebelik ve hemşirelik öğrencilerinin mesleki başarılarında önemli bir rolü olacak algılandıkları iletişim beceri düzeylerini ve iletişim bece-

rileri üzerine bazı değişkenlere göre farklılık olup olmadığını incelemek amacıyla gerçekleştirilmiştir.

GEREÇ ve YÖNTEM

Bu araştırma, betimsel bir çalışma olup, var olan durum ortaya koyulmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın çalışma evrenini Amasya Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu'nda 2010-2011 eğitim-öğretim yılında öğrenim gören, 61 ebelik, 200 hemşirelikten oluşan toplam 261 öğrenci oluşturmaktadır. Hemşirelik bölümünde birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf öğrencileri yer alırken, ebelik bölümünün yeni olması nedeni ile sadece birinci ve ikinci sınıf öğrenciler mevcuttur.

Araştırmada çalışma evreninin tamamına ulaşılmaması hedeflenmiş olup, ancak hastalık ve devamsızlık nedenleri ile okulda bulunmayan, anket uygulamada gönüllülük esas alındığı için anketi uygulamak istemeyen öğrenciler dışında kalan 232 öğrenci araştırmanın örneklemini oluşturmuştur.

Veri toplama aracı olarak literatür taranarak oluşturulan 13 soruluk, "Kişisel Bilgi Formu" ve Prof. Dr. Fidan Korkut (1996) tarafından geliştirilen "İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeği (İBDÖ)" kullanılmıştır⁽¹³⁾.

Bireylerin iletişim becerilerini nasıl değerlendirdiklerini anlamak amacıyla Korkut (1996) tarafından geliştirilmiş, "her zaman"dan "hiçbir zaman"a kadar derecelendirilmiş, 5'li likert tipi bir ölçektir. Ölçek toplam 25 anıttan oluşmakta olup elde edilebilecek en yüksek puan 125, en düşük puan ise 25'dir. Puanın fazla oluşu bireylerin iletişim becerilerini olumlu yönde değerlendirdiklerini yansıtmaktadır. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları aynı kişi tarafından yapılmış ve alfa iç tutarlılık katsayısı 0.80 olarak bulunmuştur.

Veriler SPSS 11.5 programında değerlendirilmiştir. Araştırmada parametrik ya da nonparametrik hangi test türünün uygulanması hususunda verilerin

homojenitesini değerlendirmek için verilere One Sample Kolmogorov-Smirnov Test uygulanmış, test sonuçları $p>0.05$ ise parametrik, $p<0.05$ ise nonparametrik test uygulanması kuralına göre, değişkenlerin hepsi $p<0.05$ olduğu için nonparametrik testler uygulanmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde frekans, Kruskal-Wallis H (KW), Mann-Whitney U (U) testleri kullanılmıştır. İstatistikî analizlerde anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak seçilmiştir.

BULGULAR

Araştırmaya katılan öğrencilerin % 84,9'unu kız, % 15,1'ini, erkek öğrenciler oluşturmaktadır. Katılımcıların % 75,4 hemşirelik bölümü öğrencisi, % 24,6'sı ebelik bölümü öğrencisidir. Öğrencilerin İletişim Becerileri Değerlendirme Ölçek (İ.B.D.Ö.) puan ortalamaları 101,69 olarak saptanmış olup öğrencilerin genel olarak iletişim becerileri düzeyinin yüksek olduğunu söylemek mümkündür.

Tablo 1'de İBDÖ puan ortalamaları hemşirelik birinci sınıfların 102,94, üçüncü sınıfların 102,97 ile ikinci ve üçüncü sınıflara oranla yüksek olup ancak sonuçlar istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0.05$).

Tablo 2'de ise ebelik ikini sınıfların İBDÖ puan ortalamaları birini sınıfa oranla yüksek, ancak sonuç istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0.05$).

Tablo 1. Hemşirelik öğrencilerinin algılarına ve sınıflara göre iletişim becerileri.

Sınıf	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Birinci	80	34,5	102,94	KW: 6,54 P>0,05
İkinci	70	30,2	97,58	
Üçüncü	42	18,1	102,97	
Dördüncü	40	17,2	99,20	

Tablo 2. Ebelik öğrencilerinin algılarına ve sınıflara göre iletişim becerileri.

Sınıf	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Birinci	28	49,1	103,07	U: 1,01 P>0,05
İkinci	29	50,9	105,55	

Tablo 3. Öğrencilerin sosyo-demografik ve eğitimleri ile ilgili özelliklerine göre iletişim becerileri.

Cinsiyet	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Kız	197	84,9	102,35	U: 1,89
Erkek	35	15,1	98,02	P>0,05
Bölüm	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Ebelik	57	24,6	104,33	U: 2,08
Hemşirelik	175	75,4	100,84	P<0,05
Mezun Olduğu Lise	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Anadolu/Süper Lise	92	39,7	102,06	
Fen Lisesi	1	0,4	79,00	KW: 5,45
Meslek Lisesi	8	3,4	106,12	P>0,05
Diğer	131	56,5	101,34	
Akademik Başarı Algısı	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Çok Başarılı	15	6,5	113,07	
Başarılı	99	42,7	102,05	KW: 31,43
Orta	112	48,3	101,11	P<0,05
Başarısız	6	2,6	78,50	
Yaşadığı Yer	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Büyük Şehir	35	15,1	102,34	
Şehir	64	27,6	100,98	KW: 0,59
İlçe	97	41,8	102,14	P>0,05
Kasaba/Belde/Köy	36	15,5	101,13	
Ailenin Gelir Düzeyi	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
<1000 TL	104	44,9	102,27	
1000-1500 TL	81	34,9	102,35	KW: 3,19
1500-2000 TL	35	15,1	98,42	P>0,05
>2000 TL	12	5,2	101,75	

Tablo 3’de öğrencilerin İBDÖ puan ortalamaları cinsiyete, bölüme, mezun olunan lise türüne, akademik başarı algısına, yaşadığı yere ve ailenin gelir düzeyine göre incelenmiştir. Cinsiyete göre kız öğrencilerin İBDÖ puan ortalaması 102.35 ile erkek öğrencilerden yüksek, fakat sonuç istatistiksel anlamsızdır (p>0.05).

Tablo 4’de Öğrencilerin, aile yapısı, kardeş sayısı, babanın eğitim düzeyi, annenin eğitim düzeyi ve annenin çalışma durumu ile İBDÖ puan ölçęęi arasındaki ilişki durumu incelenmiştir. Araştırmada öğrencilerin % 82.3 ile çoğunluğunun çekirdek yapıli aileden geldiği, % 40.12’inin dört ve üzeri sayıda kardeşten ibaret olduğu, %41.4’ünün baba eğitim düzeyinin okuryazar/ilkokul, % 67.2’sinin anne eğitim düzeyinin okuryazar/ilkokul, %

Tablo 4. öğrencilerin ailevi özelliklerine göre iletişim becerileri.

Aile Tipi	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Çekirdek	191	82,3	101,84	U:0,73
Geniş	41	17,7	101,00	P>0,05
Kardeş Sayısı	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Bir	5	2,2	102,60	
İki	49	21,1	102,40	KW: 3,64
Üç	85	36,6	102,50	P>0,05
Dört ve üzeri	93	40,1	100,53	
Babanın Eğitim Düzeyi	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Okur-Yazar Deęil	2	0,9	103,00	
Okur-Yazar/İlkokul	96	41,4	101,92	KW: 0,58
Ortaokul	40	17,2	103,10	P>0,05
Lise ve Dengi	61	26,3	101,56	
Önlisans/Lisans	33	14,2	99,51	
Annenin Eğitim Düzeyi	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Okur-Yazar Deęil	20	8,6	102,50	
Okur-Yazar/İlkokul	157	67,2	102,50	KW: 2,44
Ortaokul	27	11,6	100,04	P>0,05
Lise ve Dengi	22	9,5	98,00	
Önlisans/Lisans	6	2,6	99,00	
Annenin Çalışma Durumu	Sayı n	Yüzde %	Ortalama Puan X	
Ev Hanımı	219	94,4	101,69	U: 0,33
Çalışıyor	13	5,6	101,69	P>0,05

94.4’ünün annesinin ev hanımı olduğu ifade edilmiştir. Aile yapısı, kardeş sayısı, babanın ve annenin eğitim düzeyi ve annenin çalışma düzeyi ile öğrencilerin İBDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel bir ilişki saptanmamıştır (p>0.05).

TARTIŞMA

Araştırmada Amasya Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin İBDÖ puan ortalamaları oldukça yüksek olduğu saptanmıştır (X:102.69). Bu sonuç öğrencilerin iletişim becerisi düzeylerinin çok iyi olduğunu göstermektedir. Korkut (1997)’un eğitim fakültesi öğrencilerine, Tutuk vd. (2002)’nin hemşirelik öğrencilerine, Pehlivan (2005)’in sınıf öğretmenliği öğrencilerine, Tepeköylü ve ark. (2009)’nin beden eğitimi bölümleri üniversite öğrencilerine yönelik yapmış oldukları araştırmalarda da öğrencilerin İBDÖ puan ortalamalarının yüksek bulunduğu ifade edilmiştir (11,14,15).

Öğrencilerin sınıf düzeyinin iletişim becerileri düzeyini farklı algılamalarını etkilemediğini göstermektedir. Dört yıllık lisans eğitimi sonrasında iletişim becerilerinde dördüncü sınıf lehine anlamlı fark beklenirdi. Ancak bu durum gerçekleşmemiştir. Bu bulgu yüksekokulumuz müfredatının iletişim becerileri açısından yeniden sorgulanması gerektiğini düşündürmektedir. Pehlivan(2005)'in araştırmasında 4. sınıflar lehine anlamlı bir farklılık görüldüğü ifade edilmiştir⁽¹⁵⁾. Tutuk vd. (2002)'un hemşirelik öğrencilerinin iletişim becerilerine yönelik çalışmasında da sınıf düzeyi ile iletişim becerileri düzeyi arasındaki ilişkinin istatistiksel anlamlı bulunduğu ve birinci sınıftan üçüncü sınıfa kadar sınıf düzeyi arttıkça İBDÖ puan ortalamasının da artış gösterdiği belirtilmiştir⁽¹¹⁾.

Tablo 2'de ise ebelik ikinci sınıfların İBDÖ puan ortalamaları birinci sınıfa oranla yüksek, ancak sonuç istatistiksel olarak anlamlı değildir ($p>0.05$). Korkut(1997)'un ve Tepeköylü ve ark.(2009)'nin çalışmasında da sınıf düzeyi ile iletişim becerisi arasında anlamlı fark bulunmadığı belirtilmiştir^(14,16). Bu durum araştırma sonuçları açısından paralellik göstermektedir. Bu durum öğrenciler hangi sınıf düzeyinde olurlarsa olsunlar kişilerarası iletişimde kendilerini çok da farklı algılamadıkları şeklinde yorumlanabilir.

Cinsiyete göre kız öğrencilerin İBDÖ puan ortalaması 102.35 ile erkek öğrencilerden yüksek, fakat sonuç istatistiksel anlamsızdır ($p>0.05$). Kızların erkeklere göre iletişim becerilerini daha iyi algılamaları Korkut (1997) tarafından sosyalleşme sürecine bağlanmıştır. Sosyalleşme süreci sırasında kız ve erkeklerin farklı davranışları desteklenmektedir⁽¹⁴⁾.

Tepeköylü ve ark. (2009)'nin araştırmasında kız öğrencilerin lehine iletişim becerileri ölçek puanının anlamlı düzeyde yüksek bulunduğu ifade edilmiştir⁽¹⁶⁾. Bulut (2004) ve İlaslan (2001)'in çalışmalarında da benzer bulgu ifade edilmektedir^(17,18). Benzer olarak McDowell (1993)'in çalışmasında öğretmenlerin ders verme yöntemlerinde kullandıkları becerilerle ilgili olarak erkek öğretmen-

lerin daha baskın ve katı olduğu; kadın öğretmenlerin ise daha duygusal, informal, arkadaşça ve öğrencilerine daha açık olduğu belirtilmiştir. Yurt dışında yapılan araştırmalar kadınların beklentilerini, düşündüklerini, kaygılarını daha sık ve daha açık ifade edebildiklerini göstermektedir. Ayrıca kadınların derin arkadaşlık ilişkilerine erkeklerden daha fazla önem verdiklerini diğer insanlara karşı daha duyarlı, sevgi dolu, incelikli, insanlarla olmayı seven özellikler gösterdiklerini vurgulayan çalışmalara da rastlanmaktadır^(13,19,20).

Bölümlerine göre İBDÖ puan ortalamaları 104.33 ile ebelik bölümü öğrencilerinin olduğu ve sonuç istatistiksel anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Tepeköylü ve ark. (2009) Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerilerine yönelik araştırmasında ise bölümlere göre iletişim becerileri düzeyi arasında istatistiksel anlamlı fark bulunmadığı ifade edilmiştir⁽¹⁶⁾.

Mezun olunan liseye göre incelendiğinde % 39.7 Anadolu/Süper lise, % 3.4 meslek lisesi, % 56.5 diğer liseler oluştururken, en yüksek İBDÖ puan ortalamasını 106.12 ile meslek lisesi çıkışlılar almış, onları 102.06 ile Anadolu/Süper lise çıkışlılar izlemiştir, ancak sonuçlar istatistiksel olarak anlamsız olarak bulunmuştur ($p>0.05$). Tutuk (2002)'un çalışmasında da mezun olunan lise ile iletişim becerisi arasında anlamlı bir ilişki saptanmadığı ifade edilmiştir. Sonuç araştırma ile paralellik göstermektedir⁽¹¹⁾.

Araştırmada akademik başarı algısına göre katılımcıların % 48.3'ü kendini orta düzeyde başarılı, % 42.7'si başarılı, %6.5'i çok başarılı, % 2.6'sı başarısız olarak nitelendirmiştir. Akademik başarı düzeyini "çok başarılı" algılayan öğrencilerin iletişim becerileri düzeyi en yüksek ($X:113.07$), "başarısız" algılayan öğrencilerin ise en düşük ($X:78.50$) olarak bulunmuştur. Araştırmada akademik başarı ile İBDÖ puan ortalaması arasındaki ilişkinin istatistiksel anlamlı olduğu saptanmıştır ($p<0.05$). Güngör (1989), akademik başarı algısı yüksek olan öğrencilerin belli bir doyum sağladıkları gibi çev-

relerinde de kendileri için önemli sayılan kişilerin olumlu değerlendirmeleri, ödüllendirmeleri ile sık sık karşılaştıklarını ve kendileri ile ilgili yapılan bu değerlendirmelerin olumlu birer pekiştirici olarak öz saygılarının yükselmesine neden olduklarını belirtmektedir (21). Bu nedenle akademik başarı algısını düşük olarak algılayan öğrencilerde kendi potansiyelinin yeterli olmadığı kanısı, özsaygısını negatif yönde etkileyerek, iletişime geçme ve sürdürme gibi iletişim becerisine yönelik girişimlerini olumsuz açıdan etkilemiş olabileceği şeklinde yorumlanabilir.

Öğrencilerin yaşadığı yere göre incelendiğinde % 41.8'i ilçede, % 27.6'sı şehir, % 15.5'i kasaba/belde/köy, % 15.1'i büyük şehirde yaşamaktadır. Yaşadığı yere İBDÖ puan ortalaması 102.34 ile en yüksek büyük şehirde yaşayanların bulunurken; onları 102.14 ile ilçede oturanlar izlemiştir. Öğrencinin yaşadığı yere göre İBDÖ puan ortalaması arasındaki ilişki istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$). Tepeköylü ve ark.(2009)'nin araştırmasında da öğrencinin yerleşim birimi ile ailesinin aylık gelir düzeyi arasında anlamlı ilişki bulunmadığı belirtilmiştir (16). Yerleşim yeri büyüdükçe sosyal hayattaki rollerin ve sorumlulukların artması ve bireylerin bununla orantılı olarak iletişim becerilerini daha fazla geliştirmeleri sonucunu doğurması beklenebilirdi.

Öğrenciler Ailelerinin gelir düzeyine göre incelendiğinde, en büyük çoğunluğu % 44.9 ile aylık geliri 1000 TL.'den az olan öğrenciler oluşturmaktadır. Aylık gelir düzeyi 1000-1500 TL arası olan öğrenciler % 34.9, 1500-2000 TL olanlar % 15.1, 2000 TL den yüksek olanlar ise % 5.2 oranındadır. Öğrencilerin ailelerinin aylık gelir düzeyi ile İBDÖ puan ortalamaları arasındaki ilişkiye göre en yüksek İBDÖ puan ortalaması 102.35 ile aylık gelir düzeyi 1000-1500 TL olan öğrencilerin, ikinci sırada da 102.27 ile aylık gelir düzeyi 1000 TL den az olan öğrencilerin saptanmış, sonuç istatistiksel olarak anlamsız bulunmuştur ($p>0.05$). Tepeköylü ve ark.(2009)'nin araştırmasında da öğrencinin iletişim becerisi düzeyi ile ailesinin aylık gelir düzeyi

arasında anlamlı ilişki bulunmadığı belirtilmiştir (16). Köker vd.(2005)'nin çalışmasında da sosyo-ekonomik düzeyin iletişim becerisi düzeyini etkilemediği ifade edilmiştir (22). Görür(2001) ve Saygıdeğer(2004)'in çalışmalarında ise sosyo-ekonomik düzey ile iletişim becerisi düzeyi arasında anlamlı ilişki olduğu ifade edilmektedir (20,23). Gelir düzeyindeki artışa paralel iletişim beceri düzeyinde de artma olması beklenebilirdi. Çünkü yeterli gelirin verebileceği özgüven, rahatlık ve alım gücü bireyin daha kolay iletişime geçme ve sürdürmesinde etkili olabilecektir. Ancak araştırma sonucu bu yargı ile örtüşmemiş, iletişim becerisi düzeyinin ailenin gelir düzeyi ile ilişkili olmadığı sonucunu vermiştir.

Araştırmada öğrencilerin % 82.3 ile çoğunluğunun çekirdek yapıları aileden geldiği, % 40.12'inin dört ve üzeri sayıda kardeşten ibaret olduğu, % 41.4'ünün baba eğitim düzeyinin okuryazar/ilkokul, % 67.2'sinin anne eğitim düzeyinin okuryazar/ilkokul, % 94.4'ünün annesinin ev hanımı olduğu ifade edilmiştir. Aile yapısı, kardeş sayısı, babanın ve annenin eğitim düzeyi ve annenin çalışma düzeyi ile öğrencilerin İBDÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel bir ilişki saptanmamıştır ($p>0.05$).

Tepeköylü ve ark.(2009)'un araştırmasında da anne ve babanın eğitim düzeyi ile iletişim becerisi düzeyi arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı belirtilmiştir (16). İlaslan (2001) ve Saygıdeğer (2004)'in araştırmasında babanın eğitim düzeyi ile iletişim becerisi düzeyi arasında anlamlı ilişki olmadığı ifade edilmiştir (23,24). Yüksel (1996), İlaslan (2001) ve Saygıdeğer (2004) araştırmalarında annenin eğitim düzeyi, annenin mesleği ile iletişim becerisi düzeyi arasında anlamlı ilişki olduğu belirtilmiştir (23-25).

Kardeş sayısı, annenin ve babanın eğitim düzeyi arttıkça iletişim becerisi düzeyinin artabileceği düşünülmüş, ancak araştırma sonuçları bu beklentiyi doğrulamamıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmamızın bulgularına göre Amasya Sağlık Yüksekokulu öğrencilerinin genel olarak İBDÖ puan ortalamalarının yüksek olduğu, iletişim becerisi algılarının bölüm ve akademik başarı algısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği, araştırma kapsamındaki diğer değişkenlere bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermediği saptanmıştır.

Öğrencilerin iletişim becerisi düzeyinin, sınıf düzeyine paralel artış göstermemesi, eğitim öğretim ders müfredatının iletişim becerileri açısından yeniden gözden geçirilmesi ve düzenlenmesinin gerekliliği kanısını uyandırmaktadır.

İletişim becerilerini etkin kullanmak birer yardım mesleği olan ebelik ve hemşirelik için çok önemlidir. Bu nedenle iletişim becerileri üzerinde etkili olabilecek faktörleri araştırmak ve iletişim becerileri düzeyini geliştirmek son derece önemlidir.

Akademik başarı algısı ile İBDÖ puan ortalaması arasındaki anlamlı ilişki nedeni ile öğrencilerin akademik başarısını artırmaya dönük çalışmaların artırılması, dolaylı olarak iletişim becerisi algısını da artırmaya katkı sağlayacaktır.

Öneriler:

Yukarıdaki sonuçlara bağlı olarak şu öneriler getirilebilir.

1. Öğrencilerin mevcut iletişim becerisi algıları yüksek olmakla birlikte, birinci sınıftan başlayarak, iletişim güçlükleri ve etkili iletişim tekniklerine yönelik uygulamalı eğitime eğitim programlarında ağırlık verilmesi.
2. Öğrencilere eğitim programlarında özel durumlarda iletişim içerikli (kanseri hasta ile iletişim, ameliyat süreci iletişim, yoğun bakım hastası ile iletişim, doğum süreci iletişim, psikiyatri hastası ile iletişim vb.) çeşitli seçmeli ders seçeneklerinin sunulması.
3. Öğrencilere uygulamalı klinik eğitim öncesi,

- iletişim konulu drama eğitimi verilmesi,
4. Öğrencilere, iletişim sorunlarını konu alan senaryo yazdırılması ve bu senaryonun gruplar arası tartışılması.

KAYNAKLAR

1. **Oğuzkan F.** Eğitim Terimleri Sözlüğü. Ankara, 3. Baskı, Emel Matbaacılık, (2003).
2. **Ergin A, Birol C.** Eğitimde iletişim. Ankara, Anı Yayıncılık, Kozan Ofset Matbaacılık San. Ltd. Şti., (2000).
3. **Neese T.** Success Depends on Effective Communications. journal record, 1997 (http://www.findarticles.com/p/articles/mi_qn4182/is_19970827/ai_n10110858) Ekim, (2006).
4. **Korkut F.** Okul Temelli Önleyici Rehberlik ve Psikolojik Danışma. Anı Yayıncılık, Ankara, (2004).
5. **Özer K.** İletişimsizlik Becerisi. İstanbul, Altıncı basım. Sistem Yayıncılık, (2006).
6. **Ersanlı K, Balcı S.** İletişim Becerileri Envanterinin Geliştirilmesi: Geçerli ve Güvenirli Çalışması. Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 1998;2(10):7-13.
7. **Uyer, G.** "Hemşire Hasta İletişimi ve İletişimin Hasta Yönünden Önemi." Türkiye Klinikleri Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi Dergisi 2000;8(2):90-94.
8. **Winefield HR, and Chur-Hansen A.** "Evaluating the Outcome of Communication Skill Teaching for Entrylevel Medical. Tıp Etiği-Hukuku-Tarihi Dergisi 2000;8(2):90-94.
9. **Özcan A.** Hemşire-Hasta İlişkisi ve İletişim, İzmir, 1. Baskı., Saray Medikal Yayıncılık 1996;2-4, 131, 155.
10. **Terakye G, ve Gürhan N.** Psikiyatri Kliniklerinde Hastalarla Görüşmeler, Ankara, Aydoğdu Ofset, (1995).
11. **Tutuk A, Al D, ve Doğan S.** "Hemşirelik Öğrencilerinin İletişim Becerisi Ve Empati Düzeylerinin Belirlenmesi". C. Ü. Hemşirelik Yüksek Okulu Dergisi 2002;6:36-41.
12. **Kuzu A.** "Hemşirelik Öğrencilerinin Duygusal Zeka ve İletişim Becerilerin Eşdeğer Öğrenim Gören Öğrencilerle Karşılaştırmalı Olarak Değerlendirilmesi" Düzce Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Düzce, (2008).
13. **Korkut F.** İletişim Becerilerini Değerlendirme Ölçeğinin Geliştirilmesi: Güvenirlik ve Geçerlik Çalışmaları. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi 1996;2:18-23.
14. **Korkut F.** Üniversite Öğrencilerinin İletişim Becerilerinin Değerlendirilmesi. IV. Ulusal Eğitim Bilimleri, Kongresi Bildirileri. Anadolu Üniversitesi, 208-218, Eskişehir, (1997).
15. **Pehlivan BK.** Öğretmen Adaylarının İletişim Becerisi Algıları Üzerine Bir çalışma. İlköğretim-Online 2005;4:17-23.
16. **Tepeköylü Ö, Soytürk M, Çamlıyer H.** Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu (Besyo) Öğrencilerinin İletişim Becerisi Algılarının Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi, Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2009;7:115-124.
17. **Bulut BN.** İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin İletişim Becerilerine İlişkin Algılarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. TürkEğitim Bilimleri Dergisi 2004;2:443-452.
18. **İlaslan Ö.** Orta Öğretim Öğrencilerinin Bazı Özlük Niteliklerinin ve Baskın Ben Durumlarının İletişim Becerileriyle İlişkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri A.B.D. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, (2001).
19. **Newman M.** Stepfamily Realities: How to Overcome

Difficultes and Have a Happy Family. 1994 ERIC: ED381294, Nisan, (2007).

20. Görür D. Lise Öğrencilerinin İletişim Becerilerini Değerlendirmelerinin Bazı Değişkenler Açısından, İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adana, (2001).

21. Güngör A. Lise Öğrencilerinin Özsaygı Düzeylerini Etkileyen Etmenler, Hacettepe Üniversitesi (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara, (1989).

22. Köker S, Evrengöl A, Canat S. Ergenlerin ana babaları ile iletişimlerini algılama düzeyleri. Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı Dergisi 2005;1:75-78.

23. Saygıdeğer A. Benlik Saygısı Düzeyleri Farklı Genel Lise Öğrencilerinin Bazı Kişisel Özelliklerine Göre İletişim

Becerilerine İlişkin Algılarının İncelenmesi. Anadolu Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi, Eskişehir, (2004).

24. İlaslan Ö. Orta Öğretim Öğrencilerinin Bazı Özlük Niteliklerinin ve Baskın Ben Durumlarının İletişim Becerileriyle İlişkisi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri A. B. D. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Konya, (2001).

25. Yüksel GN. Ana-Baba ve Ergen İlişkilerinin Problem Çözme İletişim Becerileri, Bilişsel Çarpıtmalar ve Aile Yapısı Açısından İncelenmesi. Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji A. B. D. (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İzmir, (1996).